

Τόμος Ε'.
ΑΡΙΘΜ. 7 (103).

Συνδρομή, αρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξί μηνος μόνον
και προπληρωτα: Πανταχού φράγκ. χρ. 10 ή μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Ε'.

τῇ 1/13. Ἀπριλίου 1889.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΣΑΣ.

Ὁ Μαυρογένης ὀρμάται ἐξ ἀρχαίας καὶ διασήμευ οἰκογενείας τῶν Μοροζίνη, ἧς πλεῖστα μέλη διεκρίθησαν ὡς Δόγαι τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, καὶ ἤτις, συνεπεία φορᾶς τῶν πραγμάτων, ἐκπατρισθεῖσα, κατέφυγεν εἰς Πελοπόννησον καὶ εἶτα εἰς Μύκωνον. Ὁ πάππος του διορισθεὶς Ὁσποδάρος τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας παρέσχε σπουδαίας ὑπηρεσίας τῇ Πύλῃ, καὶ παντοιοτρόπως ἐτιμήθη τότε ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' αὐταὶ ἀκριβῶς αἱ τιμαὶ ἐπήνεγκον τὸν ὀλεθρὸν του, διότι ἐξήγειραν τὸν φθόνον καὶ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν κρατούντων, ὧν αἱ συκοφαντίαι καὶ ραδιουργίαι περιέσφιγγαν τὸν τράχηλον τοῦ ἀτυχοῦς Ὁσποδάρου διὰ τοῦ βρόχου τοῦ δημίου. Ὁ δὲ Θεὸς του Ἰωάννης Μαυρογένης ἀντεπροσώπευσεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸν Σουλτάνον Μαχμουτ. τὸν Β' παρὰ τῇ Βιενναίᾳ αὐλῇ, καὶ διαγνοὺς τὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτα τοῦ ἀνεψιοῦ του παρέλαβεν αὐτὸν εἰς Βιέννην ὅπου καὶ ἐνεγράφη ὡς φοιτητῆς τῆς Ιατρικῆς.

Τῷ 1843, ὑποστὰς τὰς ἐξετάσεις, ἀνηγορεύθη ὁ Σπυρίδων Μαυρογένης διδάκτωρ τῆς Ιατρικῆς, ἣν ἐξήσκησεν ἐπὶ δύο εἰσέτι ἔτη ἐν τῷ γενικῷ νοσοκομείῳ, μεθ' ὃ ἐπανήλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου διὰ τῆς φιλίας καὶ προστασίας τοῦ Ριφαὰτ πασσᾶ, ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν διορίσθη Ιατρός ἐν τῷ

νοσοκομείῳ τοῦ Πυροβολικοῦ. Μετὰ δύο ἔτη ἀπεστάλη εἰς Ῥωμυλίαν καὶ ὀλίγον κατόπιν, ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διορίσθη ἀρχίατρος τοῦ ἐν Χαλκηδόνι μεγάλου νοσοκομείου τῆς Αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Ἐπὶ διετίαν τηρήσας τὴν θέσιν ταύτην μετέβη εἰς Παρίσιους ὅπου καὶ ἠκροάσατο τῶν διασημοτέρων καθηγητῶν τῆς Ιατρικῆς. Ἀλλ' ἔνεκα τῆς τότε ἐκραγείσης Φεβρουαριανῆς ἐπαναστάσεως ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διορι-

σθεὶς ἀρχίατρος ἐν τινὶ νοσοκομείῳ. Ἀκολουθῶς διορίσθη καθηγητῆς τῆς ὑγιεινῆς ἐν τῇ Αυτοκρατορικῇ Ιατρικῇ Σχολῇ, εἶτα τῆς γενικῆς παθολογίας καὶ ἄμα τῇ εἰς Γαλλίαν ἐπανακάμψει τοῦ διασήμευ Φωβέλ, τῆς ἐσωτερικῆς παθολογίας· τῷ αὐτῷ ἔτει διορίσθη καὶ ἰδιαιτέρος Ιατρός τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ, τότε αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηπος. Ἀλλὰ μετὰ τριακονταετῇ εὐδόκιμον διδασκαλίαν ἠναγκάσθη ὁ Μαυρογένης νὰ ὑποβάλλῃ τὴν παραίτησίν του, ἔνεκα διαφωνίας τινός, καὶ ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα ἐπιτίμου καθηγητοῦ τῆς ἐσωτερικῆς παθολογίας.

Ὁ Σπυρίδων Μαυρογένης διεκρίθη καὶ ἐν τῇ τῶν γραμμάτων λατρείᾳ· ἐγένετο εἰς ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς Ιατρικῆς εταιρίας. Ὁ δὲ Σουλτάνος Ἀβδούλ Χαμίτ, ἀνελθὼν ἐπὶ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΣΑΣ.

Ἰατρός τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ.

τὸν θρόνον, ἐπλήρωσεν εὐνοίας καὶ τιμῶν τὸν πιστὸν ἱατρὸν του, ἀπονείμας αὐτῷ τὸν τίτλον μουσίρου, ἥτοι στρατάρχου ὑπὸ πολιτικὴν ἐποψίν, γερουσιαστοῦ, καὶ ὁμοτραπέζου. Διωρίσθη δὲ καὶ πρὸ δύο περίπου ἔτων γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν νοσοκομείων, τῆς αὐτοκρατορικῆς ἱατρικῆς σχολῆς, καὶ ἱδρυσεν τὴν ἐφημερίδα τῶν νοσοκομείων, ἧς ἔσφερετο μέχρι τοῦδε ἡ Τουρκία, καὶ ἥτις δημοσιευομένη κατὰ δεκαπενθημερίαν τουρκιστὶ καὶ γαλλιστὶ μεγάλας ὠφελείας παρέχει εἰς τὴν διάδοσιν ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν τῶν προόδων τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Ὁ Σπυρίδων Μαυρογένης εἶνε ἐπίτιμον καὶ ἀνεπιστέλλον μέλος διαφόρων σπουδαίων ἐταιριῶν, καὶ πολλὰς πραγματείας καὶ διατριβὰς ἐδημοσίευσεν

κατὰ καιρούς· τῇ πρωτοβουλίᾳ δὲ τοῦ Μαυρογένους ἀπεστάλη εἰς Παρίσιους ἐπιτροπὴ διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν παστέριον μέθοδον καὶ ἐφαρμόσῃ αὐτὴν καὶ ἐν Τουρκίᾳ, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ὁ Σπυρίδων Μαυρογένης εἶνε τετιμημένος διὰ τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ Ὄσμανιὲ καὶ Μεδζητιέ, τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ μεταλλίου τοῦ Ἰμπιγιάζ, τῆς μεγάλης ταινίας τοῦ σιδηροῦ στέμματος τῆς Αὐστρίας, τῆς τοῦ Βάβζα τῆς Σουηδίας, τῆς τοῦ Λέοντος καὶ Ἡλίου τῆς Περσίας, τῆς τοῦ πρίγκηπος Νικήτα τοῦ Μαυροβουνίου, τυγχάνει δὲ ταξιάρχης τοῦ Λεοπόλδου τοῦ Βελγίου καὶ ἱππότης τοῦ Παναγίου τάφου.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ὑπὸ ΣΗΓΓΡΙΑΝΟΥΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ.

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος! Ἐάν τὸ ἀνέσπερον φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἦτο πεπωμένον νὰ αὐγάσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ βαθεῖα φιλοσοφία, ἡ ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ Θεανθρώπου ἐκπορευθεῖσα, νὰ συμπληρώσῃ τὴν Ἑλληνικὴν, ἐν ἣ τὸν ἐξέθρεψεν ὁ μέγας διδάσκαλός του, οὐδὲν παράδειγμα πλειότερον πειστικὸν καὶ ἐναργέστερον περὶ τῆς ἐλευσιότητος τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τῆς ματαιότητος πάσης ἰσχύος καὶ πλούτου θὰ ἠδύνατο προσφύεσθαι τότε νὰ προταθῇ, ἢ ὁ ψυχorroαγῶν Ἐκείνος, ὁ τὸν γῆινον κόσμον ἐγκλείσας ἐν τῇ χειρὶ, ἀλλ' ἀσθενής, ἀσθενέστατος ἤδη, ἐν μέσῳ τηλικαύτης δυνάμεως. Ὡς ἄνθος ἀγροῦ ἐξῆνθησεν ὁ νικητής· καὶ εἰς τὸ ἀψευδὲς ῥῆμα τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, τὸ ὑπεράνω παντὸς μεγαλείου αἰωρούμενον ἀναλλοιώτως, ἐξέπνευσεν ἡ νικητήριος τῶν ὅπλων κλαγγή, καὶ ἐτερματίσθη τὸ ἄδρὸν ὄνειρον τῆς ζωῆς, περατώσαν τσαῦτα νέα μεγαλεπήβολα καὶ εὐγενῆ ὄνειρα

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος! Εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος! Εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλη παρελαύνει αὐτόματός ἱστορία. Ἱστορία ἀκτινοβόλος, ὑπὸ τῆς τιμῆς καὶ τῆς μεγαλοφυΐας στεφομένη, ἱστορία ἀδιαφιλονικήτως ἀνυπερβλήτος καὶ μοναδική. Εἰς Αὐτὸν ἐδόθη μόνον, διότι Αὐτὸς ὑπῆρξε τῆς Ἀνάρχου καὶ Ἐνιαίας Προνοίας ὁ προνομιοῦχος ἐκλεκτός. Ἡθέλησεν Αὐτῇ, αἰῶνάς τινες πρὸ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐνανθρωπίσεως, νὰ ἐκπέμψῃ ἐπὶ τὴν γῆν θεὸν θνητόν, μεγάλων βουλευμάτων ἐκτελεστήν, καὶ τοιοῦτον κατέπεμψε τὸν Ἀλέξανδρον. Θὰ ἐνίκα τὸν θάνατον, ἐάν ὁ θάνατος ἦτο τι ὁρατόν, καὶ θὰ κατέκτα ζῶν τὴν Ἀθανασίαν, ἣν ἤρπασε νεκρός. Διὰ τοὺς ἄλλους θνητούς, τοὺς ἀξιοθέντας νὰ λεχθῶσι „μεγάλοι“, ὑπῆρξαν ὅρια, πέρα τῶν ὁποίων ἀνεστάλη ἡ θρασυτής τῆς ἀποφάσεως. Οὐδὲν ὑπῆρξε δι' Αὐτόν. Τολμηροτάτη ἐμπνευσις, ὁ δαιμόνιος ἐνθουσιασμός, τὸ ἄκρως μεγαλεπήβολον ἀνεστάλησαν πολλάκις ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ἄλλων ἀνδρῶν. Οὐδέποτε εἰς τοῦ Ἀλεξάνδρου τὴν ὑπερφυᾶ ἀντίληψιν. Αὐτὸς δὲν ἐγνώρισε τὰ ὅρια τοῦ ἐπαρκούς, Αὐτὸς ἐθρήνησε διότι ἡ γῆ ἦτο στενὴ διὰ τὰ ὕψιστα σχέδιά του, καὶ διὰ τῆς χειρὸς του θὰ κατέρριπτεν Αὐτὸς πάντα τὰ ὅρια, ἐὰν ἐν τῇ γῇ τὰ πάντα ἦσαν ἀνθρωπίνως δυνατά. Ὑπῆρξεν ὁ θνητὸς ὁ τὰ μέγιστα διαπράξας καὶ ὁ τὰ μείζονα διανοηθείς. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν Μέγας, ὁ μόνος Μέγας ἐν τῇ σφαίρᾳ αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον δι' ὅτι συνέλαβεν ἐν τῷ νῷ, ἀλλὰ κυρίως καὶ πλειότερον δι' ὅτι ἐξετέλεσε καὶ ἐποίησε.

Τῶν νικῶν αὐτοῦ ἡ ἀρίστη εἶναι ἡ νίκη ἣν κατήγαγε καθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τῶν παθῶν του. Ποῖον ἰδεῶδες ὕψος φιλοδοξίας νὰ νικήσῃ τις τὸν Ἀλέξανδρον! Αὐτὸς μόνος ἠδύνατο νὰ τὸ ὀνειροπολήσῃ, καὶ μόνος Αὐτὸς νὰ τὸ ἐπιτελέσῃ. Καὶ τὸ ἐπετέλεσε! Τὴν καρδίαν του ἐφλεγεν ἡ Δόξα. Τὸ πῦρ αὐτῆς ἦτο τοσοῦτον μέγα, ὥστε κατέφαγεν ἐν ἑαυτῷ τοῦ Ἐρωτος τὴν κραταιὰν φλόγα. Νεώτατος, διδάσκει διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σεμνότητα. Ἡ μεγάλη ψυχὴ του ἀγνοεῖ τὴν δολιότητα, τὴν κίβδηλειαν, τοῦ συμφέροντος τὸ ἀγενὲς κέντρον. Κηλὶς ἀδυναμίας δὲν χραίνει τὴν διαυγῆ διάνοιάν του, καὶ τὴν παρθενικὴν σάρκα του. Δεσπότης ἀπόλυτος, κύριος τῆς γῆς, νέος ὠραίος, λατρευτός, δαμάζει τὰ πάντα ὑπὸ τὴν πνοὴν σεμνοπρεποῦς μεγαλοφροσύνης, καὶ ἐνῶ, μὲ ἀνύποπτον συνείδησιν, καταπίνει τὸ φάρμακον τοῦ ἱατροῦ, ἀτενίζει εὐλαβῶς τὰς καλλονὰς τῆς Ἀσίας, καὶ φθάνει, καὶ ὑπερβάλλει, διὰ τοῦ ἐμπράκτου αὐτοῦ παραδείγματος, τὰς ὕψιστας τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐναρέτους κορυφάς. Μέγας ἐν ἑαυτῷ, εἶναι μέγιστος καὶ ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Τῆς πολιτικῆς συνέσεως ὁ δαίμων ἐσφυρηλάτησε τὸν εὐρὺν ἐγκέφαλόν του, Ὁ Ἄρης διέπλασεν αὐτοῦ τὸ πολεμικὸν φρόνημα, καὶ ἡ γενναιοφροσύνη, καὶ ἡ ἐμβριθεία, καὶ τῆς μεγαλοφυΐας ἡ ὑπερτάτη ἐκδήλωσις καὶ ἡ θαυμαστὴ πρὸς πᾶν καὶ διὰ πᾶν ἀκαριαία ἐπάρκεια, ἐσφράγισαν, διὰ τῆς ἀφθάρτου σφραγίδος των, τὸν μοναδικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ ἥρωας κλαίει, νεανίσκος ἔτι, ἐκβιαζόμενος νὰ πλήξῃ ἀδελφούς. Εὐσεβάστως προσβλέπει τοῦ Πινδάρου τὸν οἶκον, καὶ ἡ ψυχὴ του αἵρεται εἰς ὕψι λυρικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐφαμίλλου τοῦ ἐμπνεύσαντος τὸν ἀθάνατον Βοιωτόν. Δὲν ψάλλει· αἰσθάνεται ὅμως. Κλίνει τοῦ ξίφους του τὴν νικηφόρον αἰχμὴν, ἀποτίνων τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ του εἰς ἄλλην ἀνέφικτον μεγαλοφυΐαν, καὶ δακρύων ἐμπλεοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του στρέφονται πρὸς τὴν Τροίαν, καὶ εἰς τὰ χεῖλη του, τὰ τρέμοντα ἀπὸ συγκίνησιν, ἐκπνέει τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου τὸ ὄνομα. Ἐμπληκτον ἄφεις τὴν Ἑλλάδα, διήλθεν ἤδη εἰς τὴν Ἀσίαν. Στεφανοῖ τοῦ φιλτάτου ἥρωος τὸν πρόσωπον τάφον, τελεῖ σπονδὰς καὶ ἐπιθανατίους ἀγῶνας περὶ τὸ μνήμα τοῦ ἀνδρείου καὶ περικαλλοῦς Μυρμηδῶνος, ἐπικαλεῖται τὴν σκιάν του, λαλεῖ πρὸς αὐτήν, καὶ μελαγχολᾷ. Εἶναι νεαρός, ὠραίος, τολμητής, καὶ ὅπως καὶ ἐκεῖνος θὰ κατέλθῃ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος πρῶτα εἰς τὸν τάφον! Τίς ὅμως, τίς θὰ φάλλῃ αὐτοῦ τὰς νίκας, τίς θὰ ὑμνήσῃ τὰ κλέη, τίς θὰ